

ACC. N:R M. 13449:1-15.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Blekinge Upptecknare: Ida Mattsson, Tving, född 1891 i Tving
Härad: Medelstads Berättare: Elsa Mattsson, Tving
Socken: Tving Berättarens yrke: torparhustru
Uppteckningsår: 1954 Född år 1850 i Tving

36 avsnitt, föreläsning, barnsäng och
kyrktägning. s. 1-15. LUF 96.

ACC. N:R M. 13449:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf. 96

1

I ett äktenskap ville man nog gärna
ha åtminstone ett par barn då var
önsket barn en pojke och en flicka
modern önskade en flicka och fadren
en pojke. Sedan var nog dom andra
barnen i regel inte så välkomna
aldrig så om man var fattig men
de kom trots allt för på 1800-talet
då var det vanligt med många
barn i ett äktenskap en 6-7 barn
då ansågs för att vara lite. Sedan
kunde det bli dussinet fullt och då
fanns äktenskap som hade upp till
17-18 barn. Man såg också att
barnantalet var förutbestämt om
mormodern hade många barn så
skulle dotterdottern också ha det.
I frågan om tvillingar och trillingar

ACC. N:R M. 13449:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

så trodde man att då var ärfeligt om
då var någon i släkten som hade
fått så så trodde man att då gick
igen på de efterkommare. Barnlösa
äktenskap betraktades som glädjelösa
då finns ett ordspråk som lyder så
här. Ett äktenskap utan barn och
en värld utan sol är lika. Man
viste väl inte var afriktsamheten
berodde på menn för att avhjälpa
den så skulle man ta karlöpe
och kvinnan. Karlöpe fick man
på så vis att man dödade en
liten karunge när han var så
liten så han ännu diade och så
sprättade man upp honom och
tog då lilla innehållet som fanns
i magen då var karlöpe. Önskade

man - o få barn - då lämpade sig
samlaget bäst när kvinnan hade
sin reglering - då ansåges - då bäst
- o avla barn. Man ville nog all-
ment - att äktenskapet skulle vara
barnlärt - de första åren men - då
fick säkert inte o bestäma. Då
- ansågs - att kvinnan hade lättast
- o föda barn när hon var en 18 eller
20-år men - då fanns ju kvinnor som
- gifte sig - äldre - och fick bliva först
föderskor - då. Man - ansåg - att - då
skulle vara en 2-å 3-år en ällan barn
sängarna var - då lättare - o - ansågs
- då för - o vara en sjönant utan äk-
tenskaplig barn var ju så allan väl-
komna - och - då försäkte moderen - att
- avbryta hvarandeskapet - genom - att

ACC. N:R M. 13449: 4.

lyfta tunga bördor eller arbeta hårt
eller springa fort o.s.v och då hände
också att de tog in gift makarje grön
såpa blodrenad droppa o dyligt Dä
hände rätt ofta att fattiga orerfarna
flickor kom till rika husbönder för
att tjäna sett bröd och då var då
en del som begangde tillfället att för
en pänning förföra dem och ej sällan
ledde då till hvar anderskap och då
var då fadern till barnet som
hjälpte dem med aborten och då var
dem som fick släppa till livet på
kuppen Dä var givetvis straff på
då om då blev uppendagat. Någon
gång förekom då ju att äktenskap
ingicks först redan hvar anderskap
blivit konstaterat men då ansågs

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4

för en stor sjönant. utomäktenskapliga
barn var en stor skam för den
stackars moderen. då har berättats
-att för mycket länge sedan i tiden
skulle modern ha en röd lapp på-
sydd på kjolen bak till när hon gick
i kyrkan - och hon måste gå i kyrkan
hon skulle först gå till prästen
så han fick förmåna henne - och
-då sade - att då fanns präster som
slog - dom - och på utomäktenskapliga
barn kallades för horungar. När en
kvinna var gravid så utträttets
det på olika vis somliga så hon
skall banta - andra hon - är på - då
visst - och - andra hon skall ha en
lunge. En kvinna talade aldrig - om
-att hon var gravid före - det syntes

utan för hennes -allra närmsta.
Hon höll noga reda på tiden när
förlossningen väntades hon räknade
från -den tiden regleringen upphörde.
Kvinnan undersökte inte någon
gång under havandskapstiden. Den
blivande modern skulle -arbeta och
vara i rörelse men inte utföra
för hårt -arbete. Då -ansågs -att en
-gravid kvinna skulle ha kraftig
fäda och hon trädde efter allt
möjligt och -då var bra -om hon
kunde få -då. Den blivande modern
sydde inga särskilda kläder hon
var så att hänga i kjolen som
-de så hon ökade knäppet med
ett band -alltefter som hon grov
nade och så hade hon ett stort

förkläde på sig. I hemmet förskönades
hon från då tyngsta arbetet. Den
ogifta gravida kvinnan behandlades
ganska brutalt - alrahälskt om hon
var fattig och tjänade hon fick
behålla sin plats in på tiden om
hon orkade utföra sina sysslor
- ätman på känne hadde de också
rår om slinka och kora. Då syddes
alltid nya kläder och stickades
list till det väntade barnet och
en vit mörra när sedan barnet
var fött skulle då ha en färgad
mörra var då en flicka skulle
hon ha en röd och var då en
pojke skulle han ha en blå.
Modern skulle sy då. Vaggan
togs inte fram fören barnet var

fött. Den vita mössan skulle barnet
ha på sig till - det var pitenat.
Då tingades ingen särskild hjälp
före förlossningen en skjuts fick - di-
-alltid till att hämta barnmorskan
med - och i vissa fall hämtades bara
en grannkvinna som kallades för
jordagumma. I frågan om missfall
så måste fostret komma i vigd
jord - di sänktes ner - då i en öppen
grav. Då sades - att om en kvinna
gick - över så blev - då en pojke.

Förlossningen kallades för barnsäng
förlossningen skulle ske i besta
rummet i rummet skulle finnas värme
ljus varmt vatten tvättfat handduk
- och en ny lapp som skulle kastas
på barnet när - då var fött för

-då skulle få många nya kläder
i livet. Vid förlösningen var den
som skulle förlösa närvarande
antigen barnmorskan eller en
-grannkvinnas och om barnaföderns
moder levde och orkade eller någon
-grannkvinnas faderen skulle också
vara närvarande men inte barnen.
De skulle vara rent klädda men
inte höktigsklädda. Barnmorskan
fick ersättning på stället där hon
var var -di rika fick hon mer och
var -di fattiga fick hon mindre.
Sängen skulle bäddas av barnmors-
kan så då blev bekvämt för
hänne och förlösa. Ett vitt plagg
från mannen skulle läggas i sängen
-då lindrade plögorna säden -då

Den födande kvinnan skulle vara
klädd i en lång särk kvinnan fick
starkt kaffe och dricka och så
skulle hon ledas fram och tillbaka
av mannen om barnet låg fel så
skulle då vara mycket svåra fall
om läkare tillkallades annars klarade
barnmorskan då med instrument.
Man tvättade sig och föderskan
med lysol. Barnmorskan och med-
hjälparna bjöds på förtäring av
fadern även kaffe och lite sprit
skulle Barnmorskan ha. Fadern
skulle vara inne i förlossningsrummet
så maken kunde krama om han om
när värkarna kom då ansågs o-
lindra plägarna. Medhjälperskan tog
imot barnet när det var fött men

10

ACC. N:R M. 13449: //

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Barnmorskan klypte - av navelsträngen
den avklypta biten - och några droppa
blod togs tillvara - då kunde - de
bota slaget med. Barnet badades
omedelbart efter födelsern - av Barnm-
orskan man hade ett silvermynt i
badvattnet för barnet skulle bli
rikt - man väjde barnet på en bet-
man. Barnet kläddes fullständigt
färdigt strax efter förlossningen
och armarna lindades inne. När
Barnmorskan hade klätt barnet
färdigt så överlämnade hon - då
till modern med - orden - gud bevara
- dig - och barnet. Gladde barnet navel-
strängen - om halven när - då föddes
så skulle - då göra en - ojäring i
livet men var - då fött med seger-

//

ACC. N:R M. 13449:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

12

huru så skulle barnet ha tur hela
livet. Var barnet fött på en söndag
så skulle -dä bli gudsfruktigt men
var -dä fött på en torr-dag så
fick -dä si spöke och övernaturliga
vären. Efterbörden lades i en träska
och brändes. Den förlösta kvinnan
brukade lindas -om barnet var
-dä fött så lade man -dä i en
låda och sänkte -dä i en äppen
-grav på kyrkogården -om en havande
kvinna dog så lades en barnst
yls och sås och träd i kistan.
Till barn sade man skämtsamt -att
Barnmorskan hade barnet i väskan
och lämnade -dä. Var moderen kraftig
så låg hon -aldrig längre än tre
-dar och -dä fanns de som steg upp

ACC. N:R M. 13449:13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

13

dagen efter. De vanligaste sjukdomstill-
stånden efter förlossningen var difte-
men - de sänder alltid B. armörskan
efter. Barnsängskvinnan skulle vara
rent och snyggt klädd och likaså
sängen fint bäddad men sedan var
då ju skillnad på rika och fattiga
var - de fattiga så var då ju
kärveligare. I fattiga hem fick fadern
och - om - där var några stora barn
utföra husmoderns sysslor men var då
rika hem så fanns där ju piga. Var
då i ett fattigt hem då brukade - de
rika bondmödrarna besöka den fattiga
barnsängskvinnan och ge henne mat
och några kläder till barnet. Släkt
och vännar brukade komma och se
barnet men någon bjudning var då

Inte Den nyblivna modern ansågs
vara -oren till dess han blev kyrkta-
gen. Fadern fick inte ligga i samma
rum som modern under barns-ängs-
tiden. Mellan förlossningen och kyrk-
tagningen skulle då vara en månad
-om -då var en flicka och sju veckor
-om -då var en pojke. Kyrktagningen
skedde före dopet. Kvinnan skulle
anmälas till Prästen för kyrktagning
då skulle fadern föra på fredagen
i prästgården -och -även erlägga
avgift efter råd och lägenhet.
Kvinnan som kyrktogs skulle vara
klädd i sina bästa kläder. Barnet
skulle bära den vita mässan till
-då blev kristnat -och modern kyrk-
tagen. Mannen skulle följa M. skan

till kyrkan han skulle också vara
klädd i sina bästa kläder Kyrkta-
gningen ägde rum före mässan och de
var med under hela gudstjänsten de satt
i en liten bänk framme vid altaret Kyrk-
tagningen ägde rum nere vid dörren
men på senare tid flyttades de fram
till altaret flera kunde kyrktagas
på samma gång för då var samma
bön som lärdes Prästen tog dom i
handen och så föll de på knä på en
pall och så lärde han bönen över
dom då var brukligt o-afpra till
kyrkan. ogift kvinna fick kyrktagas
i prästgården. En kvinna som dött innan
hon blivit kyrktagen skulle en särskild
bön läsas vid begravningen kyrktagningen
upphörde i början på 1900-talet män ansåg
att då var gudböst